

Hiv og aids i 25 år – hvor står vi?

For 23 år siden ble de første aids-tilfellene rapportert i Norge. Da hadde man allerede i to år registrert dødsfall blant unge homoseksuelle menn og sprøytenarkomane i USA på grunn av uvanlige infeksjoner som skyldtes immunsvikt. Sykdommen fikk i 1982 navnet aids (Acquired Immune Deficiency Syndrome). I Tidende nr. 8, 1983 skrev professor Bjørn Hurlen om tilstanden og mante tannlegene til en viss årvåkenhet, da «kliniske manifestasjoner også kan manifestere seg i munnhule og kjeve». Samme år ble det bekreftet at hivviruset (Human Immune Deficiency Virus) var årsaken til aids, og det ble satt i gang massive informasjons- og forebyggende tiltak i store deler av Vesten. I Norge ble det opprettet både rådgivningstjeneste og helseutvalg for homofile i tillegg til utgivelse av et eget meldingsblad.

To år senere stod den første artikkelen om aids og tannbehandling på trykk i Tidende. NTF arrangerte kurs for tannlegene, som i likhet med både publikum og annet helsepersonell var svært bekymret, fordi man engstet seg for å behandle pasienter med diagnosen hiv/aids. Selv en nasjonal informasjonskampanje forhindret ikke at vi fikk en stor mediesak i forbindelse med at en hiv/aids-pasient i Oppland ikke fikk tannbehandling. En stortingsmelding, en tiltaksplan, en smittevernlov og handlingsplaner fulgte på rekke og rad. Mens forskningen pågikk for fullt.

I 1996 nådde man en milepæl med en ny behandlingsmetode, og en tid trodde man at pasientene nå kunne helbredes. Det viste seg imidlertid at viruset lever videre i latent form og vil begynne å replikere så snart behandlingen seponeeres. Det betyr at den som er smittet med hiv, har en livslang infeksjon som krever livslang behandling. Men det betyr også at den som får diagnosen tidlig nok og får adekvat behandling og oppfølging, kan leve et mer eller mindre sykdomsfritt liv.

En vaksine er det beste virkemiddelet for å begrense virusinfeksjoner. Foreløpig har det vist seg vanskelig å utvikle en forebyggende vaksine mot hiv, men det forskes også på terapeutiske vaksiner, og det er nå flere lovende vaksiner under utprøving. En slik vaksine vil

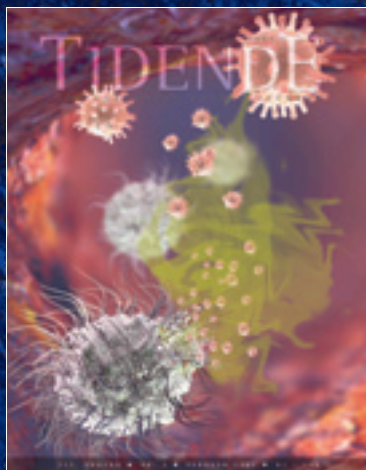
kunne supplere eller i beste fall erstatte behandling med antiretrovirale medikamenter. Dette vil få stor betydning for behandling av pasienter, også i de deler av verden der slik behandling ikke er noe realistisk alternativ.

Globalt lever 46 millioner mennesker med hiv. Hvert år blir tre millioner smittet, og mer enn 95 prosent av alle infeksjoner oppstår i utviklingsland. Siden 1981 har 25 millioner mistet livet som følge av aids. I Norge er det totalt diagnostisert over 3 000 hivsmittede personer, og hvert år smittes ca. 100 nye. I tillegg regner man med ca. 100 smittede innvandrede personer per år. Særlig bekymringsfullt er det at smitten blant homofile menn de siste fire årene har vært økende.

Tannhelsepersonells holdning til behandling av hivpositive har vært tema i flere artikler i Tidende. Fortsatt får foreningen henvendelser fra personer som har problemer med å få utført tannbehandling (se omtale i forrige utgave av Tidende). Følgen blir at hivsmittede ofte ikke oppgir sin smitestatus. Mange tannleger behandler også smittede uten å vite det fordi nysmittede ofte ikke selv vet at de er smittet. Et vanlig hygieneregime på tannklinikken må derfor ta høyde for alle typer smittesituasjoner. Med det vi nå vet om smitteveier og at smitte og kryss-smitte ved tannbehandling av hivpositive synes å være ikke-eksisterende, er angsten for å ta imot disse pasientene uforståelig. Redsel for å miste andre pasienter fordi man behandler hivpositive er heller ingen akseptabel grunn. Som helsepersonell har man plikt til å vise publikum at slik behandling er uproblematisk.

I dette nummeret av Tidende bringer vi to artikler fra en artikkelserie med tema hiv/aids i Tidsskrift for Den norske lægeforening (nr. 23, 2006). For hiv/aids-pasienter med tilgang til medikamenter er sykdommen gått fra å være dødelig til kronisk. For verdens fattige er den imidlertid fortsatt dødelig. La oss håpe at den effektive vaksinen snart kommer.

Gudrun Sangnes

Hivpartikler, se beskrivelse side 126.
Foto: Karsten Schneider/Science
Photo Library. Design: Mike Mills.

Redaktør:
Gudrun Sangnes

Journalist:
Ellen Beate Dyvi

Redaksjonssekretær:
Kristin Aksnes

Redaksjonskomité:
Jon E. Dahl
Tor E. Torbjørnsen
Anne Berit Utkilen

ABONNEMENT
Abonnementspris for ikke medlemmer
og andre abonnenter kr 1300,-
Bestilles i NTFs sekretariat.

ANNONSER
Henv. markeds konsulent Eirik Andreassen,
NTFs sekretariat

TELEFON OG ADRESSE
Frederik Stangs gate 20,
postboks 3063 Elisenberg, 0207 Oslo
Tlf. 22 54 74 00, faks 22 55 11 09
E-post: tidende@tannlegeforeningen.no
<http://www.tannlegetidende.no>

UTGIVER
Den norske tannlegeforening,
www.tannlegeforeningen.no
E-post: tannlegeforeningen@tannlegeforeningen.no

ISSN 0029-2303
Opplag: 5 400
15 nummer per år
Parallellpublisering og trykk: PDC Tangen
Grafisk design: Mike Mills

Fagpressens redaktørplakat ligger til grunn for utgivelsen. Alt som publiseres representerer forfatterens synspunkter. Disse samsvarer ikke nødvendigvis med redaksjonens eller Den norske tannlegeforenings offisielle synspunkter med mindre dette kommer særskilt til uttrykk.